

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

โครงการ มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี
โดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

จัดทำโดย นางณัฐกนก โอภาสสถิตย์กุล
ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการพิเศษ
หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๕
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

โครงการ มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้าง
เครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

จัดทำโดย นางณัฐกนก โอภาสสถิตย์กุล
ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการพิเศษ
หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๕
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการ เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นมาเพื่อพัฒนามาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานยกระดับการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย โดยการสร้างเครือข่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามามีส่วนร่วมชักจูง แนะนำการปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลอาหารเพื่อยกระดับมาตรฐานสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี ร่วมกับการใช้มาตรการเสริมแรงทางบวกของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีของผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน รวมทั้งเพื่อให้ผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายได้บริโภคอาหารที่สะอาดปลอดภัย บริโภคได้อย่างมั่นใจ และเพื่อพัฒนาระดับภาพลักษณ์ของการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายให้เหมาะสมต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะมาถึงในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

พื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายในปัจจุบันมีแผงลอยจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีที่ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ จำนวนทั้งสิ้น ๑๗๗ ราย ซึ่งตั้งอยู่ในจุดผ่อนผัน และอยู่ในการตรวจสอบและควบคุมด้านสุขลักษณะของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ทั้งนี้การตรวจสอบและควบคุมฯ แผงลอยจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีนอกจุดผ่อนผันยังคงมีการดำเนินการควบคู่กับแผงลอยจำหน่ายอาหารที่ได้รับใบอนุญาต แต่คณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยระดับเขตฯได้รับนโยบายจากผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการค้นหาทำให้ประชาชน โดยมีเป้าหมายที่จะผลักดันผู้จำหน่ายสินค้าริมบาทวิถีนอกจุดผ่อนผันให้ไปขาย ณ สถานที่ที่กรุงเทพมหานครกำหนดให้ เช่น พื้นที่สถานีขนส่งสายใต้เก่าเขตตลิ่งชัน ตลาดสนามหลวงสองเขตทวีวัฒนา เป็นต้น รวมถึงการพิจารณายกเลิกจุดผ่อนผันที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของกรุงเทพมหานคร ดังนั้น การตรวจสอบควบคุมผู้ค้าในจุดผ่อนผันจึงเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและมีมาตรฐานที่แตกต่างจากการตรวจสอบควบคุมแผงลอยจำหน่ายอาหารนอกจุดผ่อนผัน และจากการที่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีทุกคนต้องผ่านการตรวจสอบควบคุมการประกอบการให้เป็นไปตามหลักสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี แต่ผลการตรวจสอบผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนผัน จำนวน ๑๗๗ รายของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมินด้านกายภาพคุณภาพอาหาร และไม่มีบัตรผู้สัมผัสอาหาร คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖๔ และผลการสุ่มตรวจโดยกองสุขาภิบาลอาหาร สำนักอนามัย พบข้อบกพร่องร้อยละ ๗๐ จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการตรวจสอบควบคุมการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีเป็นไปอย่างไม่ครอบคลุม การปฏิบัติตามข้อบัญญัติฯ จึงไม่มีความสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความเสี่ยงอาจที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค และเกิดผลเสียต่อภาพลักษณ์การสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ทั้งนี้ จากสถิติอัตราป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงต่อประชากรแสนคนในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ พบว่ามีอัตราป่วยเท่ากับ ๗๖๓.๐๙ ๗๑๕.๘๘ ๗๑๙.๗๒ และ ๗๖๘.๔๑ ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ และยังพบอัตราป่วยด้วยโรคอาหารเป็นพิษต่อประชากรแสนคนในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราป่วยเท่ากับ ๖๓.๐๖ ๖๖.๒๐ ๖๖.๖๙ และ ๗๒.๑๔ ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องหาวิธีการหรือมาตรการบริหารจัดการผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในเชิงรุกโดยสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค ผู้แทนชุมชน ชุมชนหรือสมาคมในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เพื่อดำเนินการร่วมกันในการชักจูง ส่งเสริม แนะนำ ประเมิน คัดกรอง และรับรองการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครของผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถี พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายพิจารณาส่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายเข้าไปตรวจสอบแนะนำ และดำเนินการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีที่

ปฏิบัติตนขัดต่อกฎหมาย ร่วมกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เกิดเครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถี เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย โดยอาศัยมาตรการเสริมแรงทางบวกให้เครือข่ายเกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง เช่น การมอบประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติ การเป็นศูนย์กลางประสานงานจัดหาสินค้าราคาถูก การจัดพิมพ์หนังสือทำเนียบเครือข่ายและผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีเด่น รวมถึงการจัดกิจกรรมสร้างเสริมความสมัครสมานสามัคคีภายในเครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถีเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อความยั่งยืนของเครือข่าย

การแก้ปัญหาประสิทธิภาพการตรวจสอบควบคุมการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถี ต้องอาศัยวิธีการที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ร่วมกับมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน ประการแรกคือ การส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสุขภาพอาหาร และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๕ แก่เครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถี ประการที่สองคือ การใช้มาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม และความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายฯ (มาตรการเสริมแรงทางบวก) ในกิจกรรมชักจูง แนะนำ ประเมิน คัดกรอง และรับรองผล แล้วประสานให้หน่วยงานของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายพิจารณาดำเนินการตามมาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเครือข่ายฯ จะต้องมีความยั่งยืน จากมาตรการเสริมแรงทางบวกที่ภาครัฐและเอกชนจะดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุน เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการพบว่ากรุงเทพมหานครยังขาดการพัฒนาด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบควบคุมการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถี ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบควบคุมผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีที่มีปัญหาการสุขภาพอาหารได้อย่างตรงจุด รวมทั้งเป็นการประหยัดงบประมาณในการสุ่มตรวจตัวอย่างอาหารเพื่อเฝ้าระวังการปนเปื้อน ดังนั้น มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขภาพอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายให้มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีแนวทางบริหารความเสี่ยงที่สามารถแก้ไขปัญหาก็กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานการสุขภาพอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายในระยะยาว

เป้าหมายที่ต้องดำเนินการ คือ ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถี จำนวน ๑๗๗ ราย เข้าร่วมโครงการฯ และเป็นเครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถีเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จำนวนร้อยละ ๑๐๐ และเครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถีเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ร้อยละ ๘๐ มีการรายงานปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ แนวทางการดำเนินโครงการฯ ประกอบด้วยการจัดประชุมให้ความรู้แก่ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในเรื่องการสุขภาพอาหาร และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๕ การจัดตั้งเครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถีเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย การแจ้งแนวทางการดำเนินการเชิงบูรณาการระหว่างเครือข่ายฯ การมอบรางวัลและใบประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติ การส่งเสริมการทำงานของเครือข่ายฯ ของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ร่วมกับภาคประชาสังคมอื่นๆ เช่น ชมรมคุ้มครอง ผู้บริโภคเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย คณะกรรมการชุมชนในพื้นที่เขตฯ ในลักษณะการประสานความร่วมมือทำงานร่วมกัน การสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายฯ ระหว่างฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและฝ่ายเทศกิจร่วมดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพรับแจ้งรายงานการปฏิบัติงานเครือข่ายฯ รายงานผู้อำนวยการเขตฯ พิจารณาสั่งการให้ฝ่ายเทศกิจใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ จะติดตามผลการใช้มาตรการทางกฎหมาย จากรายงานการปฏิบัติงานฯ กรณีการไม่ได้รับความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขตามหลักสุขภาพอาหารในการประชุมผู้บริหารสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายทุกครั้ง เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้จำหน่ายอาหารในที่หรือทางสาธารณะให้ถูกต้องตามหลักสุขภาพอาหารอย่างต่อเนื่องต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการ
สุขภาพอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วย
ความกรุณาของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และนายไพโรจน์ สันตนิรันดร์ ผู้อำนวยการกอง
สุขภาพอาหาร สำนักอนามัย ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ในการจัดทำรายงานส่วนบุคคล ฉบับนี้
ขอขอบคุณนายสมนึก คงจำปี ผู้อำนวยการเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ที่ให้ความเห็นชอบในการเลือกเรื่องเพื่อ
ทำรายงาน เพื่อใช้ประโยชน์ต่อสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวโอภาสสถิตย์กุล สนับสนุนวัสดุ
อุปกรณ์ และให้กำลังใจในการทำรายงานส่วนบุคคล จนสำเร็จลงด้วยดี

ข้าพเจ้าหวังว่ารายงานส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการ
สุขภาพอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ
และเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

นางณัฐกนก โอภาสสถิตย์กุล
มีนาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

หน้า

หลักการและเหตุผล

๑-๓

วัตถุประสงค์

๔

เป้าหมาย

๔

คำนิยาม

๔-๕

ปัจจัยความสำเร็จ

๕

แผนปฏิบัติการ

๕-๖

ระยะเวลาดำเนินการ

๗-๘

งบประมาณ

๘

แนวทางในการบริหารความเสี่ยง

๙

การประเมินผล และข้อเสนอแนะ

๑๐-๑๑

บรรณานุกรม

๑๑

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

๑๒

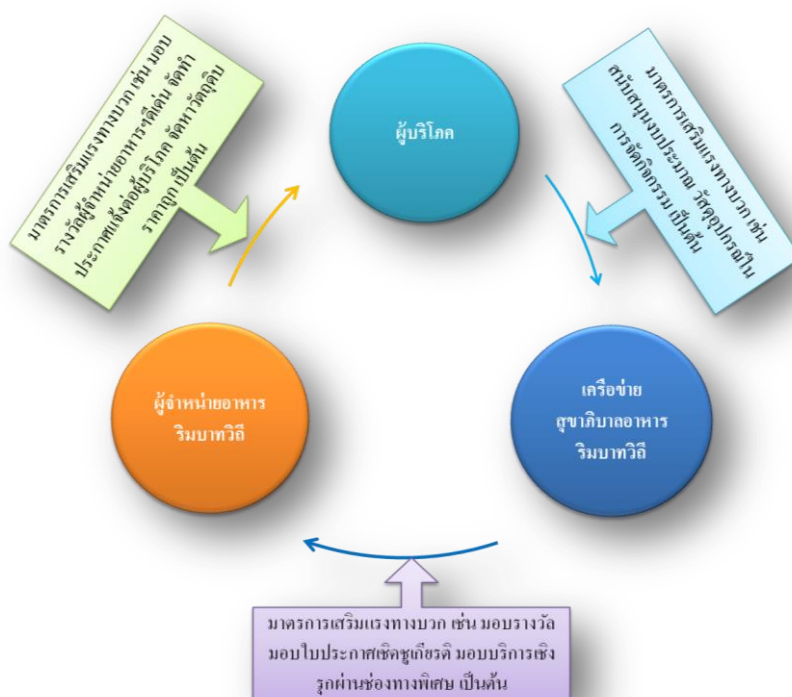
ชื่อโครงการ มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่าย ในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

๑. หลักการและเหตุผล

อาหารริมบาทวิถีอยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีรายได้ต่ำ และจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความเร่งรีบจึงทำให้ผู้บริโภคหันมาใช้บริการอาหารริมบาทวิถีมากขึ้น อาหารที่สะอาดปลอดภัยถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพอนามัย และการดำรงชีวิตของผู้บริโภค แต่หากเกิดการปนเปื้อนของอาหารที่จำหน่ายจะทำให้เกิดความเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค เมื่อพิจารณาสถิติอัตราป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงต่อประชากรแสนคนในกรุงเทพมหานคร ในปี ๒๕๕๑-๒๕๕๔ พบว่าอัตราป่วยเท่ากับ ๗๖๓.๐๙, ๗๑๕.๘๘, ๗๑๙.๗๒ และ ๗๖๘.๔๑ ต่อประชากรแสนคน และสถิติโรคอาหารเป็นพิษระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ มีอัตราป่วยเท่ากับ ๖๓.๐๖ ๖๖.๒๐ ๖๖.๖๙ และ ๗๒.๑๔ ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ (กองควบคุมโรค สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔) จะพบว่ามีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการด้านการสุขาภิบาลอาหารอย่างต่อเนื่อง และมีมาตรฐานของหน่วยงานทั้งในระดับประเทศ และของหน่วยงานท้องถิ่น แต่ผลการดำเนินงานผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ประชาชนทั่วไปสามารถประกอบกิจการจำหน่ายอาหารได้โดยไม่ต้องมีความรู้สูง ประกอบกับการมีต้นทุนในการดำเนินการต่ำ ทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการสุขาภิบาลอาหาร ทำให้ภาครัฐต้องประสบปัญหาความยากลำบากการควบคุมมาตรฐานด้านการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีอย่างต่อเนื่อง และจากการที่ผู้ประกอบการไม่ตระหนักและไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้ภาครัฐต้องใช้มาตรการทางกฎหมายผลักดันผู้ประกอบการให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง แต่ผลที่ได้ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ยังพบการปฏิบัติที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาลอาหารของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ฉะนั้น การพัฒนามาตรการเพิ่มเติมเพื่อเสริมประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และจากปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีที่ไม่ปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลอาหารทำให้ต้องพิจารณาวิธีการหรือมาตรการเสริมให้ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลอาหารอย่างสม่ำเสมอเพิ่มมากขึ้น และควรเป็นวิธีการเชิงรุกที่สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิผู้ประกอบการ ผู้บริโภค ผู้แทนชุมชน ชุมชนหรือสมาคมในระดับท้องถิ่น ในการเข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูง แนะนำ ประเมิน คัดกรอง และรับรองการปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่น พร้อมทั้งประสานงานให้ส่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายเข้าไปตรวจสอบแนะนำ และดำเนินการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีที่ปฏิบัติตนขัดต่อกฎหมาย ร่วมกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เกิดเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี และการใช้มาตรการเสริมแรงทางบวกให้เครือข่ายเกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยการมอบประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติ การเป็นศูนย์กลางประสานงานจัดหาสินค้าราคาถูก การจัดพิมพ์หนังสือทำเนียบเครือข่ายและผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีเด่น รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสมัครสมานสามัคคีภายในเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีเป็นระยะอย่างต่อเนื่องให้มากยิ่งขึ้น

กรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีจุดผ่อนผัน ทั้งสิ้น ๖๖๒ จุด แบ่งเป็นแผงลอยจำหน่ายสินค้าจำนวน ๑๗,๕๑๔ ราย และแผงลอยจำหน่ายอาหาร จำนวน ๗,๐๘๘ ราย โดยกรุงเทพมหานครได้จัดอบรมความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารให้ผู้ค้าแผงลอยจำหน่ายอาหาร ๕,๗๔๔ ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๑ เพื่อวาง

พื้นฐานความรู้ระดับมาตรฐานการสุขาภิบาลอาหารในกลุ่มผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถี แต่เนื่องจากพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงเข้าออกของผู้ค้าแผงลอยจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ยากต่อการควบคุม มาตรฐาน โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ทั้งจากตัวบุคคลเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ดังนั้น การจัดการกับปัญหาด้านสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีจึงต้องอาศัยการมี ส่วนร่วมจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การทำงานในรูปแบบเครือข่ายซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นเครื่องมือหรือวิธีการ ทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการทำงานแบบเครือข่ายเป็นการทำงานแบบ “ประสานพลัง” เครือข่าย คือ ขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กร สถาบัน โดยมี เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกัน และร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดยที่สมาชิก ของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน (เสรี พงศ์พิศ, ๒๕๔๘: ๘) เครือข่ายชุมชน หมายถึง กลุ่ม องค์กรหลายกลุ่มมารวมตัวกันประสานเชื่อมโยงสร้างความสัมพันธ์ ถักทอ สร้างสรรค์กิจกรรมบนพื้นฐานของ ความเอื้ออาทร เกิดพลังในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายทุกองค์กรและให้ชุมชนเข้มแข็ง (สำนักส่งเสริม ศักยภาพชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๗: ๕)

ภาพที่ ๑ แสดงมาตรการเสริมแรงทางบวกเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี

เครือข่ายการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหการ สุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี หมายถึง กลุ่มคน กลุ่มองค์กร กลุ่มหน่วยงาน หรือกลุ่มเครือข่ายที่มีอยู่แล้วหรือ จัดรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน ประเภทเดียวกัน หรือพื้นที่เดียวกันเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายสุขาภิบาลอาหาร ริมบาทวิถี ซึ่งอาจมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อคัดเลือกบุคคลให้เป็นตัวแทนกลุ่ม โดยมีเป้าหมายการดำเนิน กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีในแนวทางเดียวกัน การทำงานแบบเครือข่ายเป็นปัจจัย สำคัญที่สุดของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะสมาชิกเครือข่ายต่างมีบทบาทสำคัญต่อการ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้กลไกของการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ มีการร่วมมือกัน

ในเรื่องต่างๆ และยังทำให้มีพลังต่อรองกับอำนาจต่างๆ ได้ดีขึ้น การเชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงเข้าหากันที่มีใช้เพียงการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันในระดับเพียงแค่การพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือร่วมสังสรรค์ด้วยกันเท่านั้น หากจะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันด้วยเป้าหมายที่ร่วมกันด้วย เครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถีเกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของกลุ่มหลักสามกลุ่ม คือ กลุ่มผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถี กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มเครือข่ายสุขภาพอาหารริมบาทวิถี ในระยะแรกอาจประสบปัญหา และอุปสรรคในขับเคลื่อนกิจกรรมเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ยังไม่เกิดความราบรื่นซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของเครือข่ายในระยะยาว ภาครัฐในฐานะกลไกหลักที่สำคัญ ต้องให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนในระยะแรกให้สำเร็จ จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการเสริมแรงทางบวกที่มีความเหมาะสม เพื่อขับเคลื่อนกลไกกิจกรรมของเครือข่ายให้ดำเนินต่อไปได้ จนครบวงจรตามเป้าหมายของเครือข่ายฯ ทั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์บริบทปฏิสัมพันธ์ของเครือข่ายฯ เป็นระยะ เพื่อกำหนดหรือปรับมาตรการเสริมแรงทางบวกที่มีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานของเครือข่าย เช่น การมอบรางวัลเพื่อสร้างความภาคภูมิใจ การยกย่องเชิดชูเกียรติ การประกาศเกียรติคุณออกสู่สังคม การมอบสิทธิประโยชน์โดยการอำนวยความสะดวกให้บริการเชิงรุก การเป็นสื่อกลางในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบราคาถูก เป็นต้น โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของเครือข่ายฯ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์บริบทปฏิสัมพันธ์ของเครือข่ายฯ อย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการมีส่วนร่วมเผชิญปัญหา และแก้ไขปัญหาไปพร้อมๆ กันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

พื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ยังพบอุปสรรคในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรฐานการสุขภาพอาหารริมบาทวิถีอย่างสม่ำเสมอ ผลการตรวจของเจ้าหน้าที่ยังพบข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนผัน มีทั้งสิ้น ๑๗๗ ราย จากการตรวจประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๑๘.๖๔ แสดงให้เห็นถึงการตรวจสอบควบคุมที่เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง และความร่วมมือผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในการปฏิบัติตามข้อบัญญัติฯ ไม่มีความสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การสุขภาพอาหารริมบาทวิถีของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องหาวิธีการบริหารจัดการผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในเชิงรุกโดยสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบควบคุมการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีซึ่งต้องอาศัยวิธีการที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ร่วมกับมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน ประการแรกคือ การส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสุขภาพอาหาร และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้แก่เครือข่ายฯ ประการที่สองคือ การใช้มาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมเพื่อความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายฯ ในกิจกรรมการตรวจประเมิน คัดกรอง และรับรองผลแล้วแจ้งผลให้หน่วยงานสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเครือข่ายฯ จะได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ร่วมกับสิทธิพิเศษบางประการ เช่น การให้บริการต่ออายุใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะภายนอกสถานที่ เป็นต้น และจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการพบว่ากรุงเทพมหานครยังขาดการพัฒนาด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบควบคุมการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถี ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบควบคุมผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีที่มีปัญหาการสุขภาพอาหารได้อย่างตรงจุด รวมทั้งเป็นการประหยังบประมาณในการจัดซื้อชุดตรวจสอบหาสารปนเปื้อนในอาหารเบื้องต้นเพื่อดำเนินการสุ่มตรวจ ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขภาพอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อพัฒนามาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายที่มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ เพื่อพัฒนาระดับการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายให้ได้มาตรฐานอย่างยั่งยืน

๒.๓ เพื่อให้ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารริมบาทวิถีที่สะอาด ปลอดภัย บริโภคได้อย่างมั่นใจ

๓. เป้าหมาย

๓.๑ ผู้ค้าอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนผัน จำนวน ๑๗๗ ราย เข้าร่วมโครงการมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเข้ามาเป็นเครือข่ายฯ ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จำนวนไม่น้อยร้อยละ ๘๐

๓.๒ เครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคเขตป้อมปราบฯ ผู้แทนชุมชน เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายฯ

๓.๓ เครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ ๑๐๐ มีการรายงานผลการตรวจประเมิน คัดกรอง และรับรองผลแล้วแจ้งสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

๓.๔ ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนผัน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารได้รับป้ายรับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัยจากกรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๑๐๐

๔. คำนิยาม

๔.๑ กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง ผู้ค้าอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนผัน ในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จำนวน ๑๗๗ ราย

๔.๒ การสุขาภิบาลอาหาร (Food Sanitation) หมายถึง การบริหารจัดการและควบคุมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาหาร เพื่อทำให้อาหารสะอาด ปลอดภัย ปราศจากเชื้อโรค หนองพยาธิ และสารเคมีต่างๆ ซึ่งเป็นอันตราย หรืออาจจะเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพอนามัย และการดำรงชีวิตของผู้บริโภค

๔.๓ เครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี หมายถึง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในงานสุขาภิบาลอาหารของพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ซึ่งประกอบด้วย

- ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
- ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
- กองสุขาภิบาลอาหาร สำนักอนามัย
- ศูนย์บริการสาธารณสุข ๒๐ สำนักอนามัย
- ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีที่ได้รับใบอนุญาต ในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
- ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
- อาสาสมัครสาธารณสุข เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
- ผู้แทนชุมชนในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

๔.๔ มาตรการเสริมแรงทางบวก หมายถึง วิธีการตามทฤษฎีเสริมแรงของ สกินเนอร์ (Skinner's Reinforcement Theory) ที่เน้นย้ำเรื่องการสร้างแรงจูงใจที่เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงพฤติกรรม และให้ความเชื่อมั่นในเรื่องของการให้รางวัล หรือการเสริมแรงทางบวกเป็นวิธีที่ดีกว่าการลงโทษ โดยเชื่อว่าการเน้นเรื่องการ

ชมเชย การกระตุ้น การให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหา การสร้างแรงจูงใจ จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเกิดการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย และวิธีดำเนินงาน

๕. ปัจจัยความสำเร็จ

๓

๕.๑ ผู้บริหารกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญ เข้าใจแนวทางการใช้มาตรการเสริมแรงทางบวก สนับสนุนการดำเนินโครงการทั้งด้านงบประมาณ และทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง

๕.๒ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เช่น ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ฝ่ายเทศกิจ ฝ่ายพัฒนาชุมชน มีความเข้าใจแนวทางการดำเนินโครงการ มาตรการเสริมแรงทางบวก และให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง

๕.๓ ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีมีความต้องการที่จะพัฒนาลักษณะการประกอบการค้าให้ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับการให้บริการลูกค้าที่ดีขึ้น

๖. แผนปฏิบัติการ

ระยะก่อนดำเนินโครงการ

๖.๑ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลสุ่มตรวจสอบสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนผันเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนดำเนินโครงการ

๖.๒ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สสำรวจข้อมูลปัจจุบันของผู้ค้าอาหารริมบาทวิถีในจุดผ่อนผัน รวมถึงผู้แทนชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกชมรมคุ้มครองผู้บริโภคเขตป้อมปราบฯ เพื่อประกอบการวางแผนจัดประชุมชี้แจงโครงการ และการรับสมัครเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี

๖.๓ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานตามโครงการฯ และจัดประชุมคณะทำงานเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการฯ เหตุผลในการใช้มาตรการเสริมแรงทางบวกเพื่อขับเคลื่อนการทำงานของเครือข่าย

ระยะดำเนินโครงการ

๖.๔ จัดประชุมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในข้อ ๕.๑ ในเรื่องการสุขาภิบาลอาหาร และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๕ พร้อมแจ้งแนวทางการดำเนินการของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเกณฑ์การมอบรางวัล ประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติสำหรับเครือข่ายที่ร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การเข้าถึงบริการด้านต่างๆผ่านช่องทางพิเศษของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และแนวทางการจัดพิมพ์หนังสือทำเนียบเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีและผู้ค้าอาหารริมบาทวิถีดีเด่น

๖.๕ รับสมัครเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี จากผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ และจากภาคประชาสังคม จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ราย

๖.๖ จัดดูงานนอกสถานที่ให้กลุ่มเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีมีความรู้ ในเรื่อง การสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีที่ได้มาตรฐานและการดำเนินการเครือข่ายที่ยั่งยืน

๖.๗ จัดกิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงานของเครือข่าย โดยใช้มาตรการเสริมแรงทางบวกดังต่อไปนี้

๖.๗.๑ รมรณรงค์การสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี และส่งเสริมการทำงานของเครือข่ายฯ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ร่วมกับฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล และ ฝ่ายเทศกิจ โดยสนับสนุนอาหารว่างและเครื่องดื่มตลอดการรณรงค์

๖.๗.๒ ดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล รับแจ้งข้อมูล การตรวจประเมิน คัดกรอง และรับรองผล จากเครือข่ายฯ แล้วรายงานผู้อำนวยการเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย พิจารณาสั่งการให้ฝ่ายเทศกิจใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัดต่อผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีรายที่ เครือข่ายฯ ลงความเห็นว่าจะไม่ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขตามหลักสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี ๑๐ ประการ และฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ จะพิจารณาตรวจแนะนำการแก้ไขของผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีรายที่ เครือข่ายฯ ลงความเห็นว่าจะสามารถแก้ไขปรับปรุงได้ และจะติดตามผลการใช้มาตรการทางกฎหมายกับ ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีทุกครั้งที่การประชุมผู้บริหารสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

๖.๗.๓ จัดกิจกรรมมอบรางวัลที่ระลึกสำหรับเครือข่ายฯ ที่รายงานผลการปฏิบัติงาน ครบจำนวน ๔ ครั้งต่อเดือน โดยจัดทำใบตรวจรับการปฏิบัติงานในลักษณะตารางที่ใช้สำหรับประทับตราวาง แบ่งเป็นช่องๆ ใบละ ๒๔ ช่อง

๖.๗.๔ จัดประชุมเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี เพื่อยกย่องการทำงานของ เครือข่ายฯ นำเสนอผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีดีเด่น สรุปลผล รวบรวมปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ที่ เครือข่ายออกดำเนินงานทุกๆ สองเดือน

๖.๗.๕ จัดพิมพ์หนังสือทำเนียบเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีดีเด่น

ระยะหลังดำเนินโครงการ

๖.๘ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อม ประเมินผลความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามประชาชน ผู้บริโภคในพื้นที่ และสุ่มตรวจสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีและสารปนเปื้อนในอาหารในจุดผ่อนผันเพื่อ ประสิทธิภาพของการดำเนินงานเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี

๖.๙ จัดพิธีมอบรางวัล ใบประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติสำหรับเครือข่ายสุขาภิบาล อาหารริมบาทวิถีที่ร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมอบหนังสือทำเนียบเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายและผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีดีเด่นจำนวน ๒๕๐ เล่ม พร้อมแจ้งแนวทางการ ดำเนินการของเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีในปีงบประมาณต่อไป

๖.๑๐ สรุปลผลการดำเนินงานของเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีรายงานผู้บริหาร กรุงเทพมหานครทราบตามลำดับชั้น พร้อมขอจัดสรรงบประมาณดำเนินการอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ ต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๙											
	พ.ศ. ๒๕๕๘			พ.ศ. ๒๕๕๙								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
<u>ระยะก่อนดำเนินโครงการ</u> ๑. สุ่มตรวจสอบสุขภาพโภชนาการริม บาหวีในจุดผ่อนผันเพื่อเป็น ข้อมูลพื้นฐานก่อนดำเนินโครง ๒. สุ่มตรวจสอบข้อมูลปัจจุบันของผู้ค้า อาหารริมบาหวีในจุดผ่อนผัน ผู้แทนชุมชน อาสาสมัคร สาธารณสุข สมาชิกชมรม คุ่มครองผู้บริโภคเขตป้อมปราบ ฯ เพื่อประกอบการวางแผนจัด ประชุมชี้แจงโครงการ และการ รับสมัครเครือข่าย ๓. จัดทำคำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงานตามโครงการฯ และจัดประชุมคณะทำงาน	←→											
<u>ระยะดำเนินโครงการ</u> ๔. จัดประชุมให้ความรู้และแจ้ง แนวทางการดำเนินการ เกณฑ์ การมอบรางวัล และประกาศ เกียรติคุณ ๕. รับสมัครเครือข่ายฯ ๖. จัดดูงานนอกสถานที่ให้กลุ่ม เครือข่ายในเรื่อง การ สุขภาพริมบาหวีที่ได้ มาตรฐาน ๗. จัดกิจกรรมขับเคลื่อนการ ดำเนินงานของเครือข่าย			←→									
<u>ระยะหลังดำเนินโครงการ</u> ๘. ประเมินความพึงพอใจของ ผู้บริโภค และสุ่มตรวจ สุขภาพอาหารริมบาหวี และสุ่มตรวจหาสารปนเปื้อนฯ ๙. จัดพิธีมอบรางวัล และ						←→						←→

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๙											
	พ.ศ. ๒๕๕๘			พ.ศ. ๒๕๕๙								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ประกาศเกียรติคุณ และแจ้งแนวทางการดำเนินการในปีงบประมาณต่อไป ๑๐. สรุปผลการดำเนินงาน												↔

๗. งบประมาณ

การดำเนินโครงการใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๒๒๕,๐๕๐ บาท (สองแสนสองหมื่นห้าสิบบาทถ้วน) งบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในรายการต่างๆ ดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในข้อ ๕.๑ ในเรื่องการสุขาภิบาลอาหาร และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๕ พร้อมแจ้งแนวทางการดำเนินการของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเกณฑ์การมอบรางวัล และประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติ จำนวน ๒๐๐ คน จำนวน ๑ ครั้ง ระยะเวลา ๑ วัน เป็นเงินทั้งสิ้น ๔๕,๐๐๐ บาท

๒. ค่าใช้จ่ายในการจัดดูงานนอกสถานที่ให้กลุ่มเครือข่ายผู้ค้าป้อมปราบศัตรูพ่ายเข้มแข็งอาหารริมบาทวิถีปลอดภัยมีความรู้ ในเรื่อง การสุขาภิบาลริมบาทวิถีที่ได้มาตรฐาน จำนวน ๑๕๐ คน จำนวน ๑ ครั้ง ระยะเวลา ๑ วัน เป็นเงินทั้งสิ้น ๖๘,๔๐๐ บาท

๓. ค่าจัดซื้อชุดผ้ากันเปื้อนเพื่อใช้ในกิจกรรมขับเคลื่อนโครงการฯ จำนวน ๓๕๔ ชุด ชุดละ ๑๐๐ บาท เป็นเงินทั้งสิ้น ๓๕,๔๐๐ บาท

๓. ค่าจัดพิมพ์หนังสือทำเนียบเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีและผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีดีเด่น จำนวน ๒๐๐ เล่ม เล่มละ ๑๕๐ บาท เป็นเงินทั้งสิ้น ๓๐,๐๐๐ บาท

๔. ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดประชุมเครือข่ายฯ ๕,๐๐๐ บาท

๕. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มในการจัดประชุมเครือข่ายฯ จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งละ ๑๕๐ คน คนละ ๒๕ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๑,๒๕๐ บาท

๖. ค่าจัดกิจกรรม พิธีมอบรางวัล และประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติสำหรับเครือข่ายสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี เป็นเงินทั้งสิ้น ๓๐,๐๐๐ บาท

๘. แนวทางบริหารความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง	ความเสี่ยง/ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น	แนวทางการบริหารความเสี่ยง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้อง
๑. ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถี ไม่ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องการสุขาภิบาลอาหาร และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของกรุงเทพมหานคร	- อาหารที่จำหน่ายไม่สะอาดเกิดการปนเปื้อนทั้งทางเคมี และชีวภาพ	- เครือข่ายฯและเจ้าหน้าที่ร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และแนะนำการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการสุขาภิบาลอาหารอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง - เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในรายที่ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างชัดเจน	- ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ และฝ่ายเทศกิจ
๒. ประชาชนผู้บริโภคขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงอันตรายจากพิษภัยในอาหาร	- ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีไม่ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องการสุขาภิบาลอาหาร และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของกรุงเทพมหานคร	- รณรงค์ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสารมวลชน และเครือข่ายสังคมออนไลน์ สร้างค่านิยมในการบริโภคอาหารที่สะอาดปลอดภัย อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง	- ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ฝ่ายปกครอง
๓. การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างจริงจัง	- ผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีไม่ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องการสุขาภิบาลอาหาร และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของกรุงเทพมหานคร	- พัฒนาระบบการติดตามผลการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถี ให้มีการดำเนินการที่รูปธรรมโดยการบรรจุเรื่องการติดตามผลคดีไว้ในวาระการประชุมผู้บริหารสำนักงานเขต	- ฝ่ายเทศกิจและฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ

ประเด็นความเสี่ยง	ความเสี่ยง/ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น	แนวทางการบริหารความเสี่ยง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้อง
๔. เครือข่ายฯ ขาดความมั่นใจในการออกปฏิบัติหน้าที่	- เครือข่ายฯ ไม่รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	- ประชุมชี้แจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีและเครือข่ายฯ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด และจัดกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมให้เครือข่ายฯ เกิดความมั่นใจ เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น	- ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ และฝ่ายเทศกิจ

๙. การประเมินผล

๙.๑ เครือข่ายฯ ที่เป็นผู้จำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ๑๗๗ ราย ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จำนวนไม่น้อยร้อยละ ๘๐ มีผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ประเมินจากรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายฯ รายเดือน

๙.๒ เครือข่ายฯ ที่มาจากภาคประชาสังคมในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ชมรมคุ้มครองผู้บริโภครวมเขตป้อมปราบฯ ผู้แทนชุมชน เป็นต้น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน มีผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ประเมินจากรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายฯ รายเดือน

๙.๓ ความพึงพอใจประชาชนผู้บริโภครวมในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ร้อยละ ๘๐ พึงพอใจต่อการจำหน่ายอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ประเมินผลโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคอาหารริมบาทวิถีในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

๑๐. ข้อเสนอแนะ

สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายจะต้องดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนโครงการมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการสุขาภิบาลอาหารริมบาทวิถีโดยการสร้างเครือข่ายในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ด้วยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และการแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างยั่งยืนได้นั้น จะต้องยอมรับและสนับสนุนหลักการและนำแนวทางการบริหารมาเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ดังนี้

- การนำหลักของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมาเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการ โดยจะต้องบูรณาการประสานความร่วมมือทั้งภาคเอกชนและภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

- การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโครงการฯ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและผู้รับบริการ

- การนำมาตรการเสริมแรงทางบวกมาใช้ในการดำเนินการให้มากขึ้นเพื่อเสริมประสิทธิภาพของวิธีการดำเนินงานของภาครัฐที่ใช้ในปัจจุบัน

- การกำหนดนโยบายในการสร้างค่านิยมให้ผู้บริโภคตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการป้องกันตนเองจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้าและบริการ เพื่อเป็นแรงสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสุขาภิบาลอาหารของกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑๑. เอกสารอ้างอิง

"การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของชุมชน". [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://๒๐๓.๑๕๗.๗.๕๕/mserv/data_center/mserv_mod/๒๐๑๔๐๙๑๔_๒๒๑๙๕๔_๔๒๘๓๕๓_file.pdf. ๒๕๕๘.

"เทคนิคการทำแผนและประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของชุมชน". [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://๒๐๓.๑๕๗.๗.๕๕/mserv/data_center/mserv_mod/๒๐๑๔๐๙๑๔_๒๒๓๔๒๘_๓๕๘๘๓๗_file.pdf. ๒๕๕๘.

"วิธีการจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ" [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://๒๐๓.๑๕๗.๗.๕๕/mserv/data_center/mserv_mod/๒๐๑๔๐๙๑๔_๒๑๓๒๐๒_๔๐๙๒๑๐_file.pdf. ๒๕๕๘.

"หลักสูตรการสุขาภิบาลอาหาร" [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.foodsanitation.bangkok.go.th/FoodSanitation/online_examination/index๒.php. ๒๕๕๘.

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ชื่อ นางณัฐกนก โอภาสสถิตกุล
 เกิดวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๓
 ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
 สถานที่ทำงาน ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๔ ระดับปริญญาตรี สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติรับราชการ

พ.ศ. ๒๕๓๙ นักวิชาการสุขาภิบาล ๓ ฝ่ายอนามัย สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
 พ.ศ. ๒๕๔๑ นักวิชาการสุขาภิบาล ๔ ฝ่ายอนามัย สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
 พ.ศ. ๒๕๔๔ นักวิชาการสุขาภิบาล ๕ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
 พ.ศ. ๒๕๔๙ นักวิชาการสุขาภิบาล ๖ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
 พ.ศ. ๒๕๕๑ นักวิชาการสุขาภิบาล ๗ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
 พ.ศ. ๒๕๕๔ นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
 พ.ศ. ๒๕๕๖ นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
 ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

รางวัลหรือผลงานสำคัญ

๑. รางวัลการจัดอันดับมาตรฐานการให้บริการในเกณฑ์มาตรฐานระดับดีเยี่ยม ลำดับที่ ๑ ตามโครงการตรวจประเมินผลและจัดอันดับมาตรฐานการให้บริการของสำนักงานเขต (ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗
๒. รางวัลการจัดอันดับมาตรฐานการให้บริการในเกณฑ์มาตรฐานระดับดีเยี่ยม ลำดับที่ ๒ ตามโครงการตรวจประเมินผลและจัดอันดับมาตรฐานการให้บริการของสำนักงานเขต (ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖
๓. รางวัลข้าราชการดีเด่นเขตสัมพันธวงศ์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔